

การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในร่องในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน
ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
THE OPERATION OF PILOT SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SPIRIT OF ASEAN PROJECT
OF THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

นายอนรรฆ สมพงษ์ *

Anuk Somphong

ผศ. ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา **

Asst. Prof. Walai Isarankura NA Ayudhaya ,D.Ed

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหการดำเนินงาน ในด้านการบริหารงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และการประเมินคุณลักษณะนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในร่องในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูทุกกลุ่มสาระ ครูพัฒนากิจกรรมนักเรียน และนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 580 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และแบบสำรวจ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดให้มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เน้นเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และใช้งบประมาณของโรงเรียนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน 2) ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูค้นคว้าเนื้อหาเพิ่มเติมเอง ใช้สื่อที่มีอยู่ และจัดหาเอง มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในรายวิชาที่สอน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยาย และครูเป็นผู้ประเมินหลักจากแบบฝึกหัดและใบงาน สำหรับคุณลักษณะของนักเรียน ครูรับรู้ว่านักเรียนมีความรู้ดี มีทักษะ/กระบวนการดี และมีเจตคติที่ดี ส่วนนักเรียนรับรู้ว่ามีความรู้ปานกลาง มีทักษะ/กระบวนการดี และมีเจตคติที่ดี 3) ปัญหาที่สำคัญของโรงเรียนคือ งบประมาณและสื่อที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ ครูและบุคลากรประจำศูนย์อาเซียนศึกษาขาดความรู้เรื่องประชาคมอาเซียน และเนื้อหาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษายังไม่ชัดเจน มีแนวทางแก้ปัญหาคือ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ การเสริมความรู้โดยการจัดอบรมสัมมนาให้กับครูและเจ้าหน้าที่ และบุคลากรทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: mekanuk@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: p_walai@hotmail.com

Abstract

This study aims to study the state and problems of operations in the aspect of administration, instructional management and student characteristics evaluation in Pilot Secondary Schools under the Spirit of ASEAN Project. The sample group was totally 580 consisted of school administrators, teachers in all subject areas, teachers in charge of student activities and students. The research tools were three sets of questionnaire and a survey form.

The research results were as follows: 1) Most administrators followed-up the project operation continuously, focusing on instructional classroom activities and spent their own school's budget. The Office of the Basic Education Commission and Educational Service Area Offices played roles in promotion and support. 2) Most teachers participated in the school curriculum development. Teachers searched for extra information, used state-provided instructional media and their own media. ASEAN Community was infused in all subject areas and lecture was mostly used. Teachers were main evaluators through exercises and worksheet. Teachers perceived that the students had good knowledge, skills/processes and positive attitudes toward ASEAN Community; while students perceived that they had moderate levels of knowledge, good skills/processes and positive attitudes. 3) The main problems of the schools were inadequate budget and media allotment, lack of knowledgeable teachers and personnel in ASEAN Community contents as well as inexplicit school curriculum about ASEAN. The problem solutions were allotment of adequate budget, providing workshops and training for teachers and personals, including encouraging school personnel participation in curriculum development planning.

คำสำคัญ: โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

KEYWORDS: THE SPIRIT OF ASEAN PROJECT

บทนำ

“ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) เกิดจากสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations-ASEAN) หรือ “อาเซียน” ซึ่งเดิมได้ถือกำเนิดจาก “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) โดยมีประเทศสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้งรวม 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ.2510 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร และต่อมาได้เพิ่มสมาชิกขึ้นเป็น 10 ประเทศ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 โดยผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนที่เรียกว่า ข้อตกลงบาหลี 2 เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน คือการให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายในปี พ.ศ.2563 แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาจัดตั้งให้เสร็จในปี พ.ศ. 2558 โดยจะเป็นประชาคมที่ประกอบด้วย 3 เสาหลักซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ด้วยดี มีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน มีกรอบความร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและมั่นคง

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน อันจะทำให้ภูมิภาคมีความเจริญมั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในอาเซียน

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อให้ประชาชนแต่ละประเทศอาเซียนอยู่ร่วมกันภายใต้แนวคิดสังคมที่เอื้ออาทร มีสวัสดิการทางสังคมที่ดี และมีความมั่นคงทางสังคม

ทั้งนี้อาเซียนได้มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความร่วมมือในด้านการศึกษามาอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จาก ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้าน การศึกษาเพื่อบรรลุประชาคม อาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555:10) จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อ ขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ในปี 2558 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ณ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และผู้เข้าร่วม ประชุมประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผู้อำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และผู้แทนกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ที่ประชุมได้ให้ ความเห็นชอบร่างนโยบายเพื่อดำเนินงานตามปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ด้านการศึกษา จำนวน 5 นโยบาย ดังนี้

นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้าง ความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และ ประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อ เตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยี สารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และ การเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน

นโยบายที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วย สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศ สมาชิกของอาเซียน

นโยบายที่ 4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสิทธิภาพในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้าน การเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับ โครงการ และภารกิจสำคัญที่องค์กรหลักต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการอยู่แล้ว เพื่อ สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระบบ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษา ตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนาศักยภาพประชาชนคนไทยให้เข้าสู่การสร้างประชาคม อาเซียน ภายในปี พ.ศ.2558

รัฐบาลไทยได้ร่วมมือกับอาเซียนในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้าง ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ ที่ ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ได้ให้การรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้าน การศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืน และได้กำหนดให้สาขาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองการสร้าง ประชาคมการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายในปี พ.ศ. 2558

การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียนจะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสะดวกขึ้น เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นภารกิจที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องคิด ต้องทำ เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรบุคคลของประเทศ เพื่อรองรับโลกที่มีการแข่งขันอยู่รอบด้านและกำลังจะเกิดขึ้นภายหลังการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน คนไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะเรื่องศักยภาพคน ทั้งด้านภาษา ทักษะฝีมือแรงงาน ภาคธุรกิจ การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน การออกนอกประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นและการเข้ามาของประเทศไทยสมาชิกอาเซียนก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าหากเราไม่พร้อม เราก็จะถูกกลืนไปกับประเทศในอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554: 1)

ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 โดยกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติไทยและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกรถึงสายสัมพันธ์แน่นแฟ้นทางประวัติศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันและเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาค (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2554: 7)

จากสถานการณ์ดังกล่าว สถานศึกษาในประเทศไทยกำลังก้าวเข้าไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน การทำความเข้าใจและมีการเตรียมการตั้งแต่ปัจจุบันจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้มีความสามารถจัดการกับความท้าทายในประชาคมอาเซียนได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญในการพัฒนาเยาวชนไทยให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 จึงได้ดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียน โดยได้ดำเนินการจัดตั้งโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of ASEAN และคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียนจำนวน 54 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียน 2 รูปแบบ คือ 1) โรงเรียน Sister School เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน 1 ภาษา พหุวัฒนธรรมและเทคโนโลยี มีจำนวน มีจำนวน 30 โรงเรียน 2) โรงเรียน Buffer School เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน 1 ภาษา คือภาษาที่มีชายแดนติดที่ตั้งของโรงเรียน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย พหุวัฒนธรรมและเทคโนโลยี มีจำนวน 24 โรงเรียน ทั้งนี้มีโรงเรียนที่เป็นเครือข่าย มากกว่า 500 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวขณะนี้กำลังดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน และจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2552 เพื่อผลักดันการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศไทยให้สอดคล้องต่อการเป็นประชาคมอาเซียน และพัฒนาเยาวชนไทยให้มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายได้แก่ คุณลักษณะของเด็กไทยที่จะพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ชัดเจน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ/

กระบวนการ และเจตคติ รวมถึงผู้บริหารและครูในโรงเรียนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วย

ด้วยเหตุที่โครงการดังกล่าวเริ่มดำเนินการมาได้ไม่นาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงมีน้อย และไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงาน โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่องสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาของโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นการเตรียมเยาวชนไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่อง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในด้านการบริหารงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และการประเมินคุณลักษณะนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่องในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงาน ในด้านการบริหารงาน และด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่องในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงาน ในด้านการบริหารงาน และด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่องในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา การดำเนินงานโครงการ และการประเมินคุณลักษณะนักเรียน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษา แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม และแบบสำรวจ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน และการจัดการเรียนการสอนสู่ประชาคมอาเซียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหาร ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ครูพัฒนา กิจกรรมนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่องในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็น Sister School จำนวน 15 โรงเรียน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน จาก 15 โรงเรียน รวม 15 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และครูพัฒนา กิจกรรมนักเรียน โรงเรียนละ 9 คน จาก 15 โรงเรียน รวม 135 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้สูตร Yamane (1967) ในการ คำนวณ และกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 จากการคำนวณได้ขนาด กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเท่ากับ 400 คน ผู้วิจัยได้เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 15 โรงเรียน และได้แบ่ง จำนวนนักเรียนเป็นสองส่วนเท่าๆ กัน ส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อีกส่วนหนึ่งเป็น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน 430 คน

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถาม 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหาร แบบสอบถามครู และแบบสอบถามนักเรียน แบบสำรวจ 1 ชุด ได้แก่ แบบสำรวจศูนย์อาเซียนศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบคำถาม จากการดำเนินการการสังเคราะห์และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2. นำแบบสำรวจและแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นไปนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามและแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องก่อนนำไปใช้ พบว่าแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 0.5

4. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ .832

4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนนำร่องสู่ประชาคมอาเซียน Sister School ทั้ง 15 โรงเรียนทางไปรษณีย์ และเดินทางไปสำรวจศูนย์อาเซียนศึกษาด้วยตนเองใน 5 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทั้ง 15 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น ผู้บริหารจำนวน 15 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 14 ฉบับ คิดเป็น 93.33 % แบบสอบถามสำหรับครูจำนวน 135 ได้รับกลับคืนมา 120 ฉบับ คิดเป็น 88.89 % และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน จากจำนวน 430 ได้รับกลับคืนมา 404 ฉบับ คิดเป็น 93.96 %

3. หลังจากเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถาม และแบบสำรวจ มีขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำมาแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงาน ในด้านการบริหารงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และการประเมินคุณลักษณะนักเรียน นำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำมาแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง และวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้แปลความหมาย นำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

2. แบบสำรวจ นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวบรวมสรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู และนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 50 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท
2. ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ระหว่าง 40 - 49 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี
3. นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยแบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงาน ในด้านการบริหารงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 การดำเนินการจัดการโครงการ ทุกโรงเรียนได้มีการนำโครงการไปปฏิบัติและนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการติดตามผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง และเน้นเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นสำคัญ โดยใช้งบประมาณของโรงเรียน

1.2 การสนับสนุนและส่งเสริมโครงการ หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ทำการจัดประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ให้แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.3 การนิเทศ ติดตามและประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน โดยเน้นในเรื่อง การบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ การนำผลการประเมินโครงการไปใช้ส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศ ประเมินผล และติดตามผลจากองค์กรภายนอก โดยสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. สภาพการจัดการเรียนการสอนโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตร ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการร่วมประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

2.2 การเตรียมความพร้อมของครู ครูส่วนใหญ่ค้นคว้าเพิ่มเติมเอง และเลือกใช้สื่อที่มีอยู่ โดยเตรียมให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน

2.3 การจัดการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนโดยนำไปสอดแทรกในรายวิชาที่ตนเองสอน โดยใช้วิธีการบรรยาย ค้นคว้าจากเว็บไซต์ และทำงานกลุ่ม

2.4 สื่อการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดทำ/จัดซื้อ/จัดหาขึ้น และส่วนใหญ่ใช้สื่อมัลติมีเดียในการจัดการเรียนการสอน

2.5 การวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ประเมินหลัก โดยประเมินจากแบบฝึกหัด/ใบงาน

ตอนที่ 3 การประเมินคุณลักษณะของนักเรียน ด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ จากการจัดการเรียนการสอนในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ดังนี้

ในการประเมินคุณลักษณะของนักเรียน ครูรายงานว่านักเรียนมีความรู้ดี มีทักษะ/กระบวนการดี และมีเจตคติที่ดี ส่วนนักเรียนรายงานว่ามีความรู้ปานกลาง มีทักษะ/กระบวนการดี และมีเจตคติที่ดี

ตอนที่ 4 ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการบริหารงานและด้านการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานโครงการ ทรัพยากรและสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ ปัญหาบุคลากรประจำศูนย์อาเซียนศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มีวิธีแก้ปัญหาโดย มีการประสานงานขอบุคลากรจากโรงเรียนเครือข่าย และให้ความรู้กับบุคลากร
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ปัญหาที่พบมากที่สุดคือเนื้อหาในหลักสูตรสถานศึกษายังไม่ชัดเจน ซึ่งมีแนวทางแก้ปัญหาคือ นำเนื้อหาไปสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดประชุม/ชี้แจง/วางแผนพัฒนาหลักสูตร/ประเมินผลหลักสูตร ให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อความถูกต้องและชัดเจนในขั้นตอนการใช้หลักสูตร กำหนดในหลักสูตรแกนกลางให้ชัดเจน และมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครู อีกทั้งยังพบปัญหาครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวทางแก้ปัญหาคือ ให้ความรู้ที่ตรงประเด็นกับครูผู้สอน สอดแทรกเรื่องประชาคมอาเซียนสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาครูมีสื่อไม่เพียงพอ วิธีแก้ปัญหาคือ จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในการซื้อสื่อ และครูจัดทำสื่อขึ้นเอง

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สภาพด้านการบริหารงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน มีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 การดำเนินการจัดการโครงการ ทุกโรงเรียนได้มีการนำโครงการไปปฏิบัติและนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการติดตามผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง และเน้นเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามแนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554:15) กำหนดไว้ นอกจากนี้เรื่องงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน โรงเรียนส่วนใหญ่จึงต้องใช้งบประมาณของโรงเรียนเอง ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภาระหน้าที่ในการดูแลโรงเรียนในโครงการถึง 15 โรงเรียน รวมทั้งโรงเรียนเครือข่ายอีกกว่า 500 โรงเรียน ทำให้การจัดสรรงบประมาณให้แต่ละโรงเรียนมีจำนวนจำกัด
 - 1.2 การสนับสนุนและส่งเสริมโครงการ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน โดยส่วนใหญ่มีการจัดประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ให้แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทหน้าที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานมากที่สุดเพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งการดำเนินการของทั้งสองหน่วยงานข้างต้นสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 13-14) ที่กำหนดไว้ว่า ต้องมีการจัดประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ให้แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และจัดตั้งองค์กรดำเนินเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนด้วย
 - 1.3 การนิเทศ ติดตามและประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.9 มีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ส่วนใหญ่นำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศ ประเมินผล และติดตามผลจากองค์กรภายนอก โดยสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 17-20) ที่ระบุว่า บทบาทหน้าที่ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำปรึกษาและพี่เลี้ยงแก่สถานศึกษาและครูผู้สอน โดยต้องมีการดำเนินการเป็นขั้นตอนและกระบวนการ คือ 1) ประเมินความพร้อมก่อนการดำเนินงาน 2) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน 3) การประเมินผลหลังดำเนินงาน และ 4) การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแนวทางที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้กำหนดไว้ ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ในการนิเทศ ติดตาม ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ

2. สภาพด้านการจัดการเรียนการสอนโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 การพัฒนาหลักสูตร ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.7 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้น ครูทุกกลุ่มสาระต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมจัดทำสื่อ และร่วมนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลด้วย ตามที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 30) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ครูต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้ตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนและเตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาเซียนที่ต้องเผชิญในอนาคต ซึ่งการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรนั้นทำให้ครูเห็นภาพสะท้อนเรื่องประชาคมอาเซียน โดยในแต่ละโรงเรียนจะมีหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแนวทางให้กับครูในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาของตน

2.2 การเตรียมความพร้อมของครู ความรู้ เนื้อหาที่ใช้สอนและวิธีการสอน ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.7 ค้นคว้าเพิ่มเติมเอง ซึ่งการที่ครูส่วนใหญ่ค้นคว้าเพิ่มเติมเองมากกว่าการศึกษาจากแบบเรียนนั้น อาจเป็นเพราะแบบเรียนที่มีอยู่ยังมีเนื้อหาไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมกับรายวิชาที่ครูสอน ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โดยครูส่วนใหญ่พบว่า ปัญหาหลักสูตรสถานศึกษายังไม่ชัดเจน อีกทั้งยังพบว่าสื่อที่มีอยู่มีจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอต่อความต้องการของครู ทำให้ครูจำเป็นต้องจัดหา/จัดทำสื่อขึ้นมาเอง สะท้อนให้เห็นว่า เนื้อหาแบบเรียน คู่มือ และสื่อที่เกี่ยวกับเรื่องประชาคมอาเซียน มีความจำเป็นและสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของครู ดังนั้นครูจำเป็นต้องจัดหาทำ/จัดทำสื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของประชาคมอาเซียน ในการพัฒนานักเรียนไปสู่การเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบผลสำเร็จ

2.3 การจัดการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.7 จัดการเรียนการสอนโดยนำไปสอดแทรกในรายวิชาที่ตนเองสอน และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทั้งนี้การที่ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนโดยนำไปสอดแทรกนั้น เนื่องจากการสอนในลักษณะสอดแทรกสามารถปรับให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ตนรับผิดชอบตามที่หลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้ ซึ่งในบางมาตรฐานอาจเกี่ยวข้องโดยตรง ในบางมาตรฐานแม้ไม่เกี่ยวข้องก็ตาม แต่ก็สามารถปรับหรือประยุกต์ให้สามารถสอดแทรกได้ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาสาระด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ ซึ่งในหลักสูตรสถานศึกษาก็ได้กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาก่อนที่จะจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554:11) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้เรื่องประชาคมอาเซียนในลักษณะสอดแทรกโดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกนบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ หรือนำประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรืออาจกำหนดสาระเกี่ยวกับอาเซียน

เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ส่วนวิธีการสอนนั้นครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 สอนโดยการบรรยาย รองลงมาคือ การค้นคว้าจากเว็บไซต์ และกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งการบรรยายเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด เพราะข้อดีของวิธีการสอนโดยการบรรยาย เป็นวิธีการสอนที่ใช้เวลาน้อย สะดวก ไม่ยุ่งยาก และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้มาก (ทศนา แคมมณี, 2554: 329) แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการสอนโดยการค้นคว้าจาก เว็บไซต์ และกิจกรรมกลุ่ม ก็ถือว่าเป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเองและให้นักเรียนได้รับ ทักษะในการทำงานกลุ่ม

นอกจากนี้ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรผลการวิจัยยังพบว่า ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.3 มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 2) กำหนดไว้ว่า ในหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียนใน โรงเรียน Sister School ต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในลักษณะกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน และจัดกิจกรรมเสริมในสถานศึกษา ทั้งนี้ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบันของประเทศ สมาชิกแต่ละประเทศ

2.4 สื่อการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.5 ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น เนื่องจากชุดสื่อต้นแบบเกี่ยวกับอาเซียนสำหรับนักเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาจัดทำขึ้นมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้ครูต้องจัดทำสื่อขึ้นเอง แสดงให้เห็นว่าครูเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์จากสื่อที่ใช้สอน ดังที่ กิดานันท์ มลิทอง (2548: 88) กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อไว้ว่า สื่อช่วยแบ่งเบาภาระในการเตรียมสอน และทำให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอ อีกทั้งยัง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ส่วน การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาของครู ส่วนใหญ่ใช้สื่อมัลติมีเดีย ซึ่งการที่สื่อมัลติมีเดียเป็นสื่อที่ ครูส่วนใหญ่เลือกใช้ เพราะเป็นสื่อที่ใช้งานง่ายและไม่ยุ่งยาก สามารถใช้งานได้หลากหลาย เป็นสื่อที่ เพียบพร้อมและมีคุณภาพ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจได้ง่าย ดังที่ ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2549:47) กล่าวถึงสื่อการเรียนที่มีคุณภาพว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมี คุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ และเกิด การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของโครงการพัฒนาสู่ ประชาคมอาเซียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 11) ที่กำหนดให้ครูต้องใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline)

2.5 การวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 เป็นผู้ประเมินหลัก โดยประเมินจาก แบบฝึกหัด/ใบงาน รองลงมาคือ ประเมินจากพฤติกรรมในห้องเรียน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 48-51) ที่ได้กำหนดวิธีการประเมินไว้เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมี ความก้าวหน้าในการเรียน มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและเจตคติ ตามคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคม อาเซียนและตัวชี้วัด ซึ่งได้กำหนดวิธีการประเมินผู้เรียนไว้หลายประเภทรวมทั้ง การวัดและประเมินผลด้วย แบบฝึกหัด และการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน ทั้งนี้การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม อาเซียน ต้องยึดเนื้อหาสาระจากผลการเรียนรู้ และตัวชี้วัดคุณลักษณะเด็กไทย ซึ่งกำหนดเป็นจุดประสงค์ การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ให้ความหลากหลายในรูปแบบของการวัด และประเมินผล ผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ได้รับการพัฒนาที่เต็มศักยภาพ

3. การประเมินคุณลักษณะนักเรียน

การประเมินคุณลักษณะนักเรียน พบว่า คุณลักษณะนักเรียนตามการรับรู้ของครู นักเรียนมีความรู้ดี มีทักษะ/กระบวนการดี และมีเจตคติดี ส่วนคุณลักษณะตามการรับรู้ของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความรู้ปานกลาง มีทักษะ/กระบวนการ และมีเจตคติที่ดี จะเห็นได้ว่า ผลการประเมินคุณลักษณะตามการรับรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ พบว่า นักเรียนมีความรู้ปานกลางเท่านั้น ซึ่งคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียนด้านความรู้ ตามที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 5-6) ระบุไว้ว่า การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ในด้านความรู้นักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ทั้งความรู้ประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งคุณลักษณะด้านความรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญมาก หากนักเรียนได้รับข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจในหลักการแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องประชาคมอาเซียนไม่เพียงพอและไม่ถูกต้อง ก็อาจจะส่งผลต่อการรับรู้ของนักเรียนในคุณลักษณะด้านอื่นๆ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นครูจึงควรเพิ่มประเด็นสำคัญในการสอนโดยเฉพาะด้านความรู้เกี่ยวกับเรื่องประชาคมอาเซียนให้มากขึ้น ทั้งนี้คุณลักษณะด้านอื่นๆ ก็ต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมด้วยเช่นเดียวกัน

4. ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาด้านการบริหารงานโครงการ และด้านการเรียนการสอนในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารงานโครงการ ทรัพยากรและสื่อโดยเฉพาะสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาด้านงบประมาณเป็นปัญหาที่สำคัญในโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเดียวกัน จากการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินการจัดการในด้านต่างๆ ทั้งการดำเนินการโครงการ และการจัดการเรียนการสอน เป็นอุปสรรคทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นักเรียนอาจได้รับความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประเด็นปัญหาดังกล่าวอาจแก้ไขได้โดย สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบโครงการต้องจัดสรรสื่อให้เพียงพอตามขนาดโรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนไม่เท่ากัน อีกทั้งโรงเรียนจำเป็นต้องจัดทำสื่อขึ้นเองด้วย โดยเฉพาะครูต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมผลิตกันผลิตสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามแต่ละรายวิชาของตนเอง

นอกจากนี้ปัญหาคุลากรประจำศูนย์อาเซียนศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อาเซียนไว้ว่า ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์ จัดกิจกรรมเผยแพร่แก่ครู นักเรียน โรงเรียนเครือข่าย รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ หากบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องประชาคมอาเซียน อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ทั้งการจัดทำสื่อ การเผยแพร่ความรู้ และการจัดกิจกรรมเกิดความผิดพลาด ส่งผลต่อความเข้าใจของครู นักเรียน โรงเรียนเครือข่ายและประชาชนในชุมชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านการเสริมการเรียนรู้ การแก้ปัญหาในประเด็นดังกล่าว อาจทำได้โดย การจัดอบรม สัมมนาเกี่ยวกับเรื่องประชาคมอาเซียนให้กับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อาเซียนศึกษา ทั้งนี้ตัวเจ้าหน้าที่เองจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วย

4.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือเนื้อหาในหลักสูตรสถานศึกษายังไม่ชัดเจน และพบปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้แม้ว่าครูส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษามาก่อน แต่ผลการวิจัยยังพบว่า

มีครูอีกส่วนหนึ่งยังประสบปัญหาขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน รวมถึงยังไม่มีกรอบเชิงปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากการที่หลักสูตรสถานศึกษาพัฒนาขึ้นโดยที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษา ซึ่งมีหน้าที่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและให้คำปรึกษาในการบริหารจัดการโครงการ ซึ่งที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษาปฏิบัติหน้าที่เพียงชั่วคราวเท่านั้น เมื่อหมดสัญญาจ้างจึงหมดหน้าที่รับผิดชอบในการดูแล ติดตามและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อ เมื่อหลักสูตรเกิดปัญหาจึงไม่มีผู้ดำเนินการแก้ไข ส่งผลต่อครูในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาของตน

ประเด็นปัญหาดังกล่าวมีแนวทางแก้ปัญหาคือผู้บริหารและครู รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ต้องมีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยมีการปฐมนิเทศ และอบรมเชิงปฏิบัติการก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงต้องจัดให้มีการจัดประชุม อบรม สัมมนาอย่างต่อเนื่อง และนิเทศติดตามจากทั้งในโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกด้วย โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรง อีกทั้งต้องเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจให้กับครูในการนำเรื่องประชาคมอาเซียนไปใช้สอน อาจทำได้โดยการจัดอบรมครู จัดสัมมนาวิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งในด้านหลักสูตรสถานศึกษา เนื้อหาวิชา เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องประชาคมอาเซียนกับครูให้มากขึ้น ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554:11) ระบุตัวชี้วัดคุณภาพของครูไว้ว่า 1) ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน 2) ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร 3) ครูใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ 4) ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบออนไลน์ (Online) และ (Offline) 5) ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ 6) ครูสามารถแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและกลุ่มประชาคมอาเซียน และ 7) ครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ASEAN (2012: 4 - 9) ยังได้ระบุกลยุทธ์อันเป็นแนวทางสำหรับครูในประเทศสมาชิกอาเซียนในการจัดการเรียนรู้ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 หัวเรื่อง ดังนี้ 1) การรู้จักอาเซียน: เรียนรู้เกี่ยวกับ ASEAN การศึกษา ความสำคัญ ความสำเร็จของ ASEAN และความท้าทายในอนาคต 2) การให้คุณค่าอัตลักษณ์ และความหลากหลาย : สืบค้นความเชื่อมโยงอันซับซ้อนซึ่งมีผลต่อการก่อกำเนิดวัฒนธรรมและความเชื่อ ตลอดจนความเข้าใจ ความเคารพ ชื่นชม ความเข้มแข็งของประชาชนใน ASEAN ทั้งในระดับบุคคล กลุ่มคน และเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล 3) การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น : สืบค้นประเด็นท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงหรือได้รับผลกระทบจากการพัฒนาและแนวโน้มในระดับโลก รวมทั้งเหตุการณ์ ปัญหาในท้องถิ่นในประเทศสมาชิก ASEAN ที่มีผลต่อโลก 4) การส่งเสริมความเท่าเทียมและความยุติธรรม : ส่งเสริมหลักการของความเท่าเทียมและความยุติธรรม จัดให้ผู้เรียนได้มีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ที่สามารถนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ที่ซับซ้อนและมีการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 5) การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน : เข้าใจถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างจำกัดและการเพิ่มขึ้นของประชากร รวมทั้งการปรับตัว การนำไปใช้เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน เรียนรู้และทำงานร่วมกันภายในชุมชนของตนเองและขยายขอบเขตไปยังระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับโลก

นอกจากนี้ยังพบปัญหาครูมีสื่อไม่เพียงพอกับความต้องการ เนื่องจากการที่โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนจัดสรรสื่อมาให้เป็นจำนวนจำกัด จึงเกิดปัญหาสื่อไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ซึ่งสื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้ตามแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา เพราะสื่อถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สื่อจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้ประกอบ

การเรียนการสอน เมื่อสื่อมีไม่เพียงพออาจส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ประเด็นปัญหาดังกล่าวมีแนวทางแก้ปัญหา คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบโครงการควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อให้กับโรงเรียนที่อยู่ในโครงการด้วย

จะเห็นได้ว่าการเตรียมพร้อมนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จ ครูถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของประชาคมอาเซียน อีกทั้งต้องมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล เพื่อจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเป้าหมายเอาไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและมีความต่อเนื่องในการดำเนินงานโครงการ

1.2 ควรมีการจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้แก่ ผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อาเซียนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องประชาคมอาเซียนที่น่าสนใจ และเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ ให้แก่นักเรียน โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และทักษะด้านภาษา ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

1.4 ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนควรมีส่วนร่วมกันวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สามารถนำไปสอดแทรกในแต่ละกลุ่มสาระ หรือจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อให้การเรียนการสอนเรื่องประชาคมอาเซียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ด้านการบริหารงาน และด้านการจัดการเรียนการสอน ในโครงการที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป โรงเรียนมาตรฐานสากล และโรงเรียนโครงการ Education Hub ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงการต่างประเทศ. (2554). *ประชาคมอาเซียน*. สืบค้นวันที่ 7 มกราคม 2556, จาก

www.mfa.go.th/ASEANcommunity.

กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2554). *แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน : ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ความสัมพันธ์ต่างประเทศ, สำนัก. (2554). *การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ.

ดวงกมล สินเพ็ง. (2549). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์.

ทิตนา แคมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2555). *การพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ภาษาอังกฤษ

ASEAN. (2012). *Asean curriculum sourcebook*. Retrieved : July 5, 2013, From <http://www.asean.org/resources/publications/asean-publications/item/asean-curriculumsourcebook>

Yamane, Taro. (1967). *Statistics, an introductory analysis*. (2nd ed), New York: Harper and Row.